

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Alkalmazott irodalomszociológia

Egyetemi tanév: 2024-2025

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv- és irodalomtudomány
1.5. Képzési szint	mesteri képzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	magyar nyelv és irodalom mesteri képzés
1.7. Képzési forma	Nappali képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Alkalmazott irodalom- és művészetszociológia				A tantárgy kódja		LMM2116	
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			dr. habil. T. Szabó Levente						
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			dr. Zabán Márta						
2.4. Tanulmányi év		2	2.5. Félév	1	2.6. Értékelés módja	vizsga	2.7. Tantárgy típusa		kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórászám	56	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					45
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					45
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					40
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					6
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászám					140
3.8. A félév összórászám					196
3.9. Kreditszám					8

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	nincsen
4.2. Kompetenciabeli	nincsen

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, vetítő, internethozzáférés, laptop, hangszórók, tudományos adatbázisok, könyvtári hozzáférés alapvető komparatiztikai kézikönyvekhez, kiadványokhoz és folyóiratokhoz a hallgatók számára
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	l. előbb

6.1. Tanulási eredmények

Is m er et ek	A hallgató ismeri az előadáson és szemináriumon átbeszélte irodalom- és művészetszociológiai problémákat, fontos fogalmakat és képes alkalmazni a társadalomtudományos alapú irodalomtudományi gondolkodás fogalmi, elméleti és gyakorlati kérdéseit.
Ké pe ss ég ek	Félév végi elvárás, hogy hallgató képes legyen az elsajátított alapvető irodalomszociológiai ismeretek, illetve fogalmak segítségével önállóan érvelni és gondolkodni az irodalom történeti és kortárs jelenségeiről, kiemelkedő kutatói képességeket sajátítsa el egy adott, szűkebb részterületen, amely iránt intenzívebben érdeklődik. Ez utóbbit szolgálja a kötelezően választható szakirodalom megoldása.
Felel őssé g és önáll óság	A hallgató legyen képes önállóan értelmezni a szemináriumra kijelölt szövegeket az előadáson adott szempontok összefüggésében is és alakítsa ki valamiféle összeképet a szakterület értelméről és alapvető működési mechanizmusairól.

7. A tantárgy célkitűzései

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy hiánypótló jellegű, a bölcsész alapképzésből kimaradt ilyen jellegű diszciplínákat pótlendő, tágas bevezető az irodalom- és művészetszociológiák legfontosabb kortárs témaköreibe és problémafelvetéseibe.
--------------------------------------	---

7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A tárgy a szociológiai gondolkodás friss kutatásainak irodalom- és kultúratudományi alkalmazhatóságát kívánja megismertetni a hallgatókkal, alkalmazott, gyakorlatias módon, de eközben módszertanilag is visszahatol a legfontosabb kortárs irodalomszociológiai irányzatokhoz a társadalomtudományokhoz. Sajátos célkitűzései közül a legfontosabbak: ● az irodalomszociológiai kérdésselvetés alapjainak elsajátítása ● az alapvető irodalomszociológiai nyelv értő és kritikus átgondolása ● az alapvető kvalitatív és kvantitatív irodalomszociológiai módszerek megértése és gyakorlatban való használata
-------------------------------------	---

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Az alkalmazott irodalomtudomány és gyakorlati lehetőségei	problémacentrikus kérdésselvetés	
2. Kulturális közpolitikák a mindennapokban	problémacentrikus kérdésselvetés	
3. A szerzői és művészi jog mint kulturális közpolitika	problémacentrikus kérdésselvetés	
4-5. Változó médiumok – eltérő irodalom- és művészetszociológiai kérdések	problémacentrikus kérdésselvetés	
6. Szociológiai jellegű múzeumi gondolkodás és a megőrzés új kulturális irodalom- és művészetszociológiai nézőpontból	problémacentrikus kérdésselvetés	
7. A kulturális turizmus és a kulturális örökség irodalomszociológiai nézőpontból	problémacentrikus kérdésselvetés	
8. Foglalkozása: író. Az irodalmi piac története és jelenkori vizsgálata a szerzői jogtól az irodalmi feketepiac kutatásáig		
9. Milyen az író és a művész, ha csoportban van? Az irodalmi és művészeti csoportok szociológiája		
10-11. Irodalmi alfabetizációs kutatások és gyakorlati alkalmazásuk		
12. Az irodalmi eszmétörténet szociológiai nézőpontból		

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

13-14. Az irodalmi és művészeti
nacionalizmus mint
irodalomszociológiai kérdés

I. Kötelező szakirodalmi olvasmányok

Lucien Febvre – Henri-Jean Martin, *A könyv születése. A nyomtatott könyv és története a XV–XVIII. században*, Osiris Kiadó, Bp., 2005, 171-247. (*A könyv földrajza és A könyvkereskedelem* című fejezetek)

Kalla Zsuzsa, *Dolgozószoba mint műalkotás. Jókai Mór relikviái a Petőfi Irodalmi Múzeumban* = Az irodalom emlékezete. Tanulmányok az irodalmi muzeológiáról, szerk. Cséve Anna, Lenkei Júlia, Sulyok Bernadett, Petőfi Irodalmi Múzeum, 2004, 117-139.

Szilágyi Márton, *A költő mint társadalmi jelenség. Csokonai Vitéz Mihály pályafutásának mikrotörténeti dimenziói*, Ráció Kiadó, 2014.

É. G., *Múzeumánia. Egy kulturális élménygyár európai modelljei*, L'Harmattan, Bp., 2016, 11-24., 133-141.

II. Mindenik alábbi olvasmánycsomagból egy olvasmány választandó (szakmai érdeklődés függvényében)

1. olvasmánycsomag:

Labádi Gergely, Zadi, Zádig, Cserei. Tudásformák a magyar regényben 1800 körül, *Filológiai Közöny* 2012 / 4., 369-395.

Mazsu János, *A dualizmus kori értelmiség társadalmi forrásainak főbb változási tendenciái*, *Történelmi Szemle* 1980/2., 289-308.

Helikon. Irodalomtudományi Szemle 2011/4. (az *Új gazdasági kritika* címet viselő tematikus szám szerkesztője Hites Sándor)

T. Szabó Levente, *Az írói nyugdíj és írói munkanélküliség feltalálása és a modern irodalmár hivatás kimunkálása*, *Irodalomtörténet* 2008/2., 347-376.

2. olvasmánycsomag:

Bodolay Géza: *Irodalmi diáktársaságok 1785-1848*, Akadémiai Kiadó, Bp., 1963.

Bernier, Georges: *Arta și comerțul*, trad. Ileana Șoldea, Meridiane, Bukarest, 1979.

Bourdieu, Pierre, *A művészet szabályai: az irodalmi mező genezise és struktúrája*, BKÜF, Budapest, 2013.

Charle, Christopher, *Intelectualii în Europa secolului al XIX-lea*, trad. Tudor Vlădescu, Institutul European, 2002.

Csáky Mór, *Az operett ideológiája és a bécsi modernség. Kultúrtörténeti tanulmány az osztrák identitásról*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1999.

Chartier, Roger, *Lecturi și cititori în Franța Vechiului Regim*, Ed. Meridiane, București, 1997.

Elias, Norbert, *Mozart. Egy zseni szociológiája*. Európa, Bp., 2000.

Febvre, Lucien – Martin, Henri-Jean, *A könyv születése. A nyomtatott könyv és története a XV–XVIII. században*, Osiris, Bp., 2005.

Granasztói Olga, *Francia könyvek magyar olvasói. A tiltott irodalom fogadtatása Magyarországon 1770-1810*, OSZK-Universitas, Bp., 2009.

Hauser, Arnold, *A modern művészet és irodalom eredete. A manierizmus fejlődése a reneszánsz válsága óta*, ford. Görög Livia, Gondolat, 1980.

Hauser, Arnold, *A művészet szociológiája*, frd. Görög Livia, Gondolat, 1982.

Hites Sándor, *„még dadogtak, mikor ő megszólalt”: Jósika Miklós és a történelmi regény*, Bp., Universitas, 2007.

Kerényi Ferenc, *Pest vármegye irodalmi élete (1790-1867)*, Budapest, 2002.

Knapp Éva: *Irodalmi emblematika Magyarországon a XVI–XVIII. században*, Universitas, Bp., 2003.

Labádi Gergely, *A Magyar episztola a felvilágosodás korában. Műfaj- és médiatörténeti értelmezés*, L'Harmattan, 2008. (Ligatura 4.)

Jacques Le Goff, *Az értelmiség a középkorban*, Magvető, Bp., 1979.

Reinhart Koselleck, *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*, trad. Gabriel H. Decuble și Mari Oruz, Ed. Art, 2009.

Lazăr Marius, *Paradoxuri ale modernizării. Elemente pentru o sociologie a elitelor culturale românești*, Limes, Cluj, 2002.

Kovács I. Gábor, *Kis magyar kalendáriumtörténet. A magyar kalendáriumok történeti és művelődésszociológiai vizsgálata*, Akadémiai, Bp., 1989.

Szajbély Mihály, *Intermediális randevúk a 19. században. Arany, Kemény, Jókai & Co*, Pannónia Könyvek, Pécs, é. n.

Szilágyi Márton, *Lisznyai Kálmán. Egy 19. századi írói életpálya társadalomtörténeti tanulságai*, Argumentum, Budapest, 2001.

3. olvasmánycsomag:

Altick, Richard D., *The English Common Reader. A Social History of the Mass Reading Public, 1800-1900*. Ohio State University Press, 1998 (1957).

Bourdieu, Pierre, *Les règles de l'art : genèse et structure du champ littéraire*, Seuil, 1992.

St Clair, William, *The Reading Nation in the Romantic Period*, Cambridge: Cambridge U. P., 2004.

Darnton, Robert, *The Business of Enlightenment. A Publishing History of the Encyclopédie 1775-1800*, Harvard university Press, 1979,

Dörner, Andreas - Vogt, Ludgera (Hg.), *Literatursoziologie: Eine Einführung in zentrale Positionen- von Marx bis Bourdieu, von der Systemtheorie bis zu den British Cultural Studies*, Verlag für Sozialwissenschaften, 2013.

Dörner, Andreas, *Literatursoziologie: Literatur, Gesellschaft, politische Kultur*, 1999.

Forster, Leonard, *The Poet's Tongues: Multilingualism in Literature*, Cambridge University Press, 1970.

Gelbart, Matthew, *The Invention of „Folk Music” and „Art Music”. Emerging Categories from Ossian to Wagner*, Cambridge U.P., 2007.

Kittler, Friedrich A., *Gramophone, Film, Typewriter*, Stanford U.P., 1999.

Lamping, Dieter: *Die Idee der Weltliteratur. Ein Konzept Goethes und seine Karriere*. Alfred Kröner Verlag, Stuttgart, 2010.

Prendergast, Christopher, *Sainte-Beuve and the Nineteenth-Century Culture Wars*, Oxford U.P., 2007.

Koselleck, Reinhart, *Begriffsgeschichten*, Suhrkamp, 2006.

Lepénies, Wolf, *Saint-Beuve. Auf der Schwelle zur Moderne*. München, 1997.

McCormick, John, *The Victorian Marionette Theatre*, The University of Iowa Press, 2004.

Moretti, Franco, *Atlas of the European Novel 1800-1900*, Verso, London-New York, 1998.

Pabst, Stephan, *Anonymität und Autorschaft: Zur Literatur- und Rechtsgeschichte der Namenlosigkeit*, Walter de Gruyter, 2011.

Parinét, Élisabeth, *Une histoire de l'édition à l'époque contemporaine (XIXe-Xxe siècle)*, Éditions du Seuil, 2004.

Sayre, Robert, *La sociologie de la littérature. Histoire, problématique, synthèse critique*, L'Harmattan, Paris, 2011.

Sberlati, Francesco, *Filologia e identità. Una tradizione per l'Italia unita (1840-1940)*, Sellerio, Palermo, 2011.

Tanner, Jeremy (ed.), *The Sociology of Art. A Reader*, Routledge, London-New York, 2003.

Waller, Philip, *Writers, Readers and Reputations. Literary Life in Britain 1870-1918*, Oxford University Press, 2006.

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Alkalmazott irodalomtudomány: tér és irodalom összefüggései az irodalmi turizmusban	összehasonlító irodalomtudományi jellegű olvasási stratégiák kialakítása	
2. Mire jó a cultural policy és hogyan készítsünk kulturális politikai dokumentumokat? A kulturális fővárosok megtervezésének kortárs tapasztalata és a „kulturális ipar” Takáts József: Európa magyar kulturális fővárosa. Budapest vagy Pécs?, ÉS 2004 (48. évf.), 14. sz., 17.		
3. Kulturális kalózkod. A szerzői jog kortárs és történeti problémái irodalom- és művészetszociológiai perspektívából T. Szabó Levente: „A modern magyar szerzőség feltalálása és ideológiái: a szerzői jog első magyar törvényéről, Helikon 2011, 4. sz., 570-591.		

4-5. A színházi élet szociológiájának kérdései Kerényi Ferenc, A régi magyar színésznők névhasználatáról = Uő., Színek, terek, emberek. Irodalom és színház a 18-19. században, Ráció, Budapest, 2010, 139-144.		
6. Az irodalmi és művészeti muzeológia a szociológiai alapo zású múzeumelméletek felől (Virtuális múzeumlátogatás a MOMA egyik kiállításában) Ébli Gábor, Kortársunk-e a modern művészet? Jelenkori művészettörténet a tengerentúl múzeumaiban = Uő., Hogyan alapítsunk múzeumot? Tanulmányok a művészet nemzetközi intézményrendszeréről, Vince Kiadó, Budapest, 2011, 51-66.		
7. A kulturális iparágak és a kulturális örökség		
8-9. Az irodalmi értelmiség történeti szociológiai értelmezési lehetőségei Balázs Eszter, Az intellektualitás vezérei. Viták az irodalmi autonómiáról a Nyugatban és a Nyugatról (1908-1914), Napvilág Kiadó, Budapest, 2009, 139-196.		
10-11. Alfabetizációs kutatások - Richard H. Rouse- Mary A. Rouse, A könyvkereskedelem a párizsi egyetemen a XIII. század második és a XIV. század első felében = A könyves kultúra. XIV-XVII. század. I. Válogatás az angolszász szakirodalomból, vál. és jegyzetek Monok István és Szabó Enéh, Scriptum, Szeged, 1992, 11-57. - a PISA-felmérés magyar és román dokumentációja (elérhető a tantárgy honlapjáról az oktató által adott kóddal)		

12. Az irodalmi eszmetörténet lehetőségei Takáts József, Eszmék, beszédmodok vagy szövegek. Előadás a politikai eszmetörténet-írás módszertanáról = T. J., A megfelelő ötvözet. Politikai eszmetörténeti tanulmányok, Osiris, Bp., 2014, 9-28.		
13-14. A nemzetépítés és az irodalmi nacionalizmus mint irodalomszociológiai probléma Leerssen, Joep, "Viral Nationalism: Romantic intellectuals on the move in 19th-century Europe". <i>Nations and Nationalism</i> 17/2, 2010, 257-71.		

9. A szakmai közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy tartalma megfelel a korszerű hazai és nemzetközi irodalomtudományi normáknak. Ugyanakkor igyekszik olyan gyakorlati módon felvetni a legfontosabb módszertani kérdésfelvetéseket, hogy azok minél változatosabb interkulturális munkáltatói helyzetben használhatók legyenek. Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szféra képviselőivel.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	jártasság az egyes témakörökben, a szakmai problémák kezelésének minősége, logikus érvelés, árnyalt fogalomhasználat, az irodalomjegyzék alapos ismerete	írásbeli az előadás és szakirodalom anyagából	2/3
10.5 Szeminárium / Labor	a szemináriumra kijelölt szépirodalmi és művészeti alkotások alapos, értő, átgondolt ismerete, illetve aktív részvétel a közös szemináriumi munkában	flyamatos értékelés a félév során	1/3

	gyakorlati irodalomszociológiai dokumentumok és elemzések elkészítése (10 feladat / félév / 1 pont feladatonként)		

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

- két szeminárium mulasztható
- a szemináriumi szövegek alapos elolvasása, aktív jelenlét a szemináriumon
- az otthoni feladatok rendszeres és pontos elvégzése
- jártasság az előadás által felvetett kérdéskörökben
- az irodalomjegyzék szövegeinek ismerete

A heti kötelező szemináriumi írásbeli gyakorlatokon és olvasmányokon túlmenően - a hallgatók eltérő érdeklődését, igényét és szakosodását figyelembe véve -, a kötelező irodalmat három olvasmánycsomagba rendeztük. Az elsőben módszertani jellegű tanulmányok, a másodikban ugyanilyen jellegű könyvek, a harmadikban pedig idegen nyelvű tanulmányok és könyvek találhatók. (Abban az esetben, ha a hallgató a jegyzékben szereplő világnyelvek egyikén – ebben az esetben angolul, németül, franciául, olaszul – sem olvas, valamely általa ismert idegen nyelven választunk közösen szakirodalmat.) A mindenki számára kötelező, közös olvasmányokon túlmenően mindenik olvasmánycsomagból még *egy olvasmányt kell választani* igény és érdeklődés függvényében. (A könyvtárakban / online szabadon fel nem lelhető szakirodalom digitálisan hozzáférhető a tárgy MT-mappájában.)

A tantárgy érdemjegyének összetétele: gyakorlati irodalomszociológiai dokumentumok és elemzések elkészítése (10 feladat / félév / 1 pont feladatonként: az érdemjegy 1/3-a), parciális szóbeli vizsga a kötelező szakirodalomból (az érdemjegy 1/3-a) és az előadás értő ismeretét felmérő vizsga (az érdemjegy 1/3-a).

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja						

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Szeminárium felelőse:

dr. Zabán Márta

Előadás felelőse:

dr. habil. T. Szabó Levente

Kitöltés időpontja:
2025. január 25.

Intézetigazgató:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025.02.03.

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása